

ikke let at skaffe store Summer, naar man direkte, kvartalsvis skal udskrive dem paa Borgernes Portemonnær; naar man derimod kan liste Pengene ud af hver Mundfuld Brød, der skal puttes i mange Millioner Munde, gaar det meget mere umærkeligt, og det bliver til meget, meget mere. Det var dette Ræsonnement, der gav Stødet til, at man i Frankrig decideret vendte sig til de indirekte Skatter og til Beskyttelsespolitik, og dette slog atter tilbage i Tyskland. Alle vide, at i 1878 gjorde Bismarck en afgørende Vending med Hensyn til Toldpolitik. Som jeg allerede har fremhævet før, var man gaaet meget vidt i frihandelsvenlig Retning i Preussen indtil det Øjeblik, og der havde været ret stor Enighed om, at man skulde fortsætte ad denne Vej. Men i 1878 vendte Fyrst Bismarck Skibet med Hensyn til Toldpolitikken, og vendte det af tilsvarende Grunde som dem, der gjorde sig gældende i Frankrig. Det var den Alliance, man saa ofte har set, der her gik for sig: Alliancen mellem Statsmændene, der trængte til at faa Penge i Statskassen, og Landbrugets og Industriens Mænd, der ønskede, at Produkterne skulde fordyres. Det var den Alliance, der var indgaaet i Frankrig i sin Tid i Begyndelsen af 70erne, og det var den samme Alliance, man begyndte paa i Tyskland med den første beskyttelsesvenlige Toldlov, man fik, nemlig den af 1879. Det viste sig, at det var ikke en tilfældig Vending. Det viste sig, at det var i Virkeligheden en ny Bølge, der begyndte, og denne Beskyttelsesbølge har rullet siden den Tid. Ja, man kan sige, at den er endnu i dette Øjeblik i Stigen rundt om i Landene. I 1892, under det Caprivi'ske Regimente nede i Tyskland, saa det ud, som havde den naaet sit Højdepunkt, ja, endogsaa, som om den skulde dale. De Handelstraktater, Caprivi afsluttede, og den Toldlov, der sluttede sig til Handelstraktaterne af 1892, betød i Virkeligheden en Nedgang baade i Agrar- og i Industribeskyttelsen i Tyskland, og af de Udtalelser, der fremkom den Gang, fik man det Indtryk, at de tyske Statsmænd nu mente, at man var kommen vel vidt i Beskyttelsen, og at Tiden nu var inde til at gaa langsomt i den modsatte Retning. Men det har vist sig, at dette kun var forbigaaende. Efter at de 12-aarige Handelstraktater, Caprivi havde sluttet, vare udløbne, fik man atter i Tyskland en ny Toldlov, i 1905, og den var noget mere beskyttelsesvenlig end den tidligere. Og det er ikke alene i Tyskland, at Toldbeskyttelsen har været i Fremgang

i disse Aar. Ogsaa vore Nabolande, Sverige og — nu fornylig — Norge, have vendt sig i samme Retning.

Hele denne Bevægelse have vi været udenfor. Vi naaede ikke saa langt ned i Toldsatserne som andre Lande, der fulgte Frihandelsbevægelsen lige til op i 1870-erne, vi gjorde heller ikke den modsatte Bevægelse: fra Frihandelen og op imod Beskyttelsen. Vi ere blevne staaende paa Niveaue af 1863 med denne gamle, højst forældede Toldlov. Naar vi ikke have deltaget i nogen af disse to Bevægelser, skyldes det navnlig to Aarsager. Den ene er vore politiske Forhold, der jo gennem en Menneskealder artede sig saaledes, at det praktisk talt var umuligt at gennemføre nogen større Reform herhjemme. Derfor forsinkedes Lovgivningen paa de store Omraader saa overordentlig, derfor drøftte vi endnu den Retsreform, man for mange, mange Aar siden har gennemført i andre Lande, derfor varede det saa længe, inden vi fik den Formue- og Indkomstskat, som man allerede længe i Forvejen havde haft i de allerfleste Lande, og derfor staa vi i dette Øjeblik med Toldloven af 4. Juli 1863. Ikke, at der ikke er blevet gjort Forsøg paa at komme ud over den. Der er gjort mange Forsøg; jeg skal ikke give mig til at repetere, hvilke disse Forsøg ere, og hvor nær de have været ved at lykkes. Men jeg skal pege paa en Aarsag, som uægtelig har berøvet Bevægelsen herhjemme en mægtig Drivkraft for at følge med, hvad der er sket i Udlandet, og det er den, at det ikke er lykkedes at faa det danske Landbrug med ind i Ønskerne om at faa Toldbeskyttelse. Thi det er ikke det mindst karakteristiske for den ny Beskyttelsesbevægelse i hele Europa, at i de Lande, hvor Beskyttelsen har sejret, er det Agrarbeskyttelsen, der er gaaet i Spidsen. Det er Agrarbeskyttelsen i Frankrig, og det er Agrarbeskyttelsen i Tyskland, der ere gaaede i Spidsen. Og naar man taler om Beskyttelsesbølgen og ser lidt nærmere paa, hvad der ligger bagved dette Ord, vil man vistnok komme til det Resultat, at i de Lande, hvor Beskyttelsen har sejret, er det i højere Grad Landbrugets Toldbeskyttelse, der har vundet frem, end egentlig Industriens Beskyttelse. Men her i vort Land har det ikke været muligt at faa vort Landbrug til at interessere sig for en Korntold eller andre agrariske Satter. Ganske vist er der gjort Forsøg derpaa, ærede Medlemmer vide jo, at vi have haft nogle Aar, hvor der navnlig fra de store Landmænds Side er blevet gjort ret